JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

BUNGE LA TANZANIA

KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA BAJETI

MAONI YA KAMATI KUHUSU MUSWADA WA MABADILIKO YA SHERIA MBALIMBALI NA 6 The Written Laws (Miscellaneous Ammendments) (No.6*)*

Ofisi ya Bunge,

S.L.P 941,

DODOMA.

11 Novemba , 2021

YALIMYOMO

1.0 **UTANGULIZI** 3

1.1. Uchambuzi wa Muswada 3

2.0. **MAONI NA USHAURI WA KAMATI KUHUSU MUSWADA WA SHERIA YA MABADILIKO YA SHERIA MBALIMBALI NA 6 WA MWAKA 2021**. 4

2.1. Sheria ya Kodi ya Mapato, Sura 332 (*The Income Tax Act, (Cap 332*) 4

2.2. Sheria ya Usimamizi wa Kodi, SURA 438, (The Tax Administration Act, (Cap 438) 5

2.3. Sheria ya Kodi ya Ongezeko la Thamani, Sura ya 148 (*Value Added Act, (Cap 148*) 5

3.0. **MAONI NA MAPENDEKEZO YA JUMLA** 5

3.1. Vifungashio kwa ajili ya madawa yanayozalishwa Nchini. 6

3.2. Utendaji wa Kazi wa *Task Force on Tax Reforms* na Mapendekezo ya Kamati kuhusiana na Maswala ya Kodi. 6

3.3. Uanzishwaji wa Ofisi ya Mpokea Malalamiko ya Walipa Kodi “Tax ombudsman” 6

3.4. Serikali kuimarisha Vitengo vya utafiti wa Sera za Mapato ili kuiwezesha Serikali kuwa na Taarifa za uhakika pindi inapoandaa sera za mapato. 7

3.5. Serikali ifanye utafiti na tathmini wa misamaha ya kodi endapo inafikia malengo yaliyokusudiwa. 7

4.0. **HITIMISHO** **8**

MAONI YA KAMATI KUHUSU MUSWADA WA MABADILIKO YA SHERIA MBALIMBALI NA 6 The Written Laws (Miscellaneous Ammendments) (No.6)

1.0 UTANGULIZI

Mheshimiwa Spika, kwa mujibu wa Kanuni ya 99 (1) (b) ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la 2020 naomba kutoa maoni na ushauri wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Bajeti kuhusu Muswada wa Mabadiliko ya Sheria Mbalimbali Na 6 wa mwaka 2021 **The Written Laws (Miscellaneous Ammendments) (No.6**)

Mheshimiwa Spika, tarehe 09 Novemba, 2021, Waziri wa Nchi Ofisi ya Waziri Mkuu Sera Kazi na Ajira aliwasilisha Bungeni Mapendekezo ya Serikali kuhusu Muswada wa Mabadiliko ya Sheria Mbalimbali Na 6 na baada ya kuwasilisha Muswada huo, Mheshimiwa Spika uliiagiza Kamati ya Bunge ya Bajeti kuuchambua muswada huo. Siku hiyo hiyo Mwanasheria Mkuu wa Serikali aliwasilisha Mapendekezo hayo mbele ya Kamati ya Bajeti kwa niaba ya Serikali.

1.1. Uchambuzi wa Muswada

Mheshimiwa Spika, Kamati kwa muda wa siku mbili ilifanya vikao kwa ajili ya kuuchambua Muswada huo uliowasilishwa mbele ya Kamati wakati vikao vya Bunge vikiendelea kama ulivyoagiza.

Mheshimiwa Spika, Kamati imepitia Muswada huu kifungu kwa kifungu kwa madhumuni ya kujielimisha maudhui ya kila kifungu na kupendekeza marekebisho katika maeneo ambayo yanahitaji maboresho. Baada ya kujiridhisha na maudhui ya Muswada, tarehe 10 Novemba, 2021 Kamati ilifanya majadiliano ya kina na Waziri wa Fedha na Mipango, Naibu Waziri wa Nishati, Mwanasheria Mkuu wa Serikali pamoja na Watendaji wa Wizara ya Fedha na Mipango na Wizara ya Nishati.

2.0. MAONI NA USHAURI WA KAMATI KUHUSU MUSWADA WA SHERIA YA MABADILIKO YA SHERIA MBALIMBALI NA 6 WA MWAKA 2021.

Mheshimiwa Spika, Muswada huu unafanya mabadiliko katika sheria tatu za Kodi ambazo ni Sheria ya Kodi ya Mapato Sura 332, Sheria ya Usimamizi wa Kodi Sura ya 438 na Sheria ya Kodi ya Ongezeko la Thamani (VAT) Sura ya 148. Baada ya majadiliano ya kina baina ya Kamati na Serikali, Kamati ina maoni na mapendekezo yafuatayo: -

2.1. Sheria ya Kodi ya Mapato, Sura 332 (*The Income Tax Act, (Cap 332*)

Mheshimiwa Spika, Kamati inakubaliana na Mapendekezo ya Serikali ya kufuta Kifungu 83B ambacho kilianzisha kodi ya zuio asilimia 2 (withholding tax) kwenye mauzo ya mazao ya Kilimo, uvuvi,

mifugo na kwa makampuni yaliyosajiliwa. ieleweke wazi kwamba mabadiliko haya ni utekelezaji wa mapendekezo ya Kamati ya Bunge ya Bajeti wakati wa kujadili Muswada wa Sheria ya Fedha ya Mwaka 2021, na baadaye Sheria ya Fedha ya Mwaka 2021. Kwa sababu hiyo ni vyema Serikali ikatambua umuhimu wa kusikiliza maoni na ushauri wa Kamati mara utolewapo.

2.2. Sheria ya Usimamizi wa Kodi, SURA 438, (The Tax Administration Act, (Cap 438)

Mheshimiwa Spika, Baaada ya majadiliano ya Kina Kamati ilikubaliana na Serikali kuboresha kifungu cha 7 cha Sheria ya Utawala wa Kodi kwa kuongeza kifungu kidogo cha 3 ili kutanzua vikwazo vya kisheria vilivyokuwa vinakwamisha utekelezaji wa Mradi wa Bomba la Mafuta kutoka Hoima hadi Chongoleani Tanga.

2.3. Sheria ya Kodi ya Ongezeko la Thamani, Sura ya 148 (*Value Added Act, (Cap 148*)

Mheshimiwa Spika, Baada ya majadiliano baina ya Kamati na Serikali, Serikali ilikubali kuondoa mapendekezo hayo kama inavyoonekana kwenye jedwali la Marekebisho.

3.0. MAONI NA MAPENDEKEZO YA JUMLA

Mheshimiwa Spika, masuala mengine yaliyojadiliwa katika Kamati wakati wa kupitisha Muswada wa Sheria ya Fedha ni kama ifuatavyo:

3.1. Vifungashio kwa ajili ya madawa yanayozalishwa Nchini.

Mheshimiwa Spika, Kamati inaishauri Serikali kwamba kuna haja ya kufanya mabadiliko ya haraka na kutoa msamaha wa kodi ya Ongezeko la Thamani kwenye Vifungashio vya madawa. Mfano, hivi sasa chupa za kutengenezea *Drip* na karatasi za kufungia dawa zinatozwa kodi ya VAT. Hatua hii inaathiri hadi kiwanda cha uzalishaji wa Dawa cha MSD na itaathiri kiwanda kingine kipya cha MSD kinachojengwa katika Mkoa wa Songwe. Hatua hii itachochea uzalishaji wa Dawa nchini na kwa bei nafuu kuliko ilivyo hivi sasa.

3.2. Utendaji wa Kazi wa *Task Force on Tax Reforms* na Mapendekezo ya Kamati kuhusiana na Masuala ya Kodi.

Mheshimiwa Spika, Kamati imebaini kwamba kuna changamoto katika utendaji kazi wa Kikosi kazi cha Kujadili mabadiliko ya Kodi, kwa sababu mabadiliko haya yaliwasilishwa kwenye kikosi kazi na hayakupitishwa. Hivyo ni wazi kwamba Serikali haikuchukuwa maoni, ushauri na mapendekezo ya Wadau kuhusiana na masuala ya kikodi. Hivyo Kamati inaishauri Serikali izingatie maoni, ushauri na mapendekezo ya wadau kuhusu masuala ya kodi yenye tija kwa Taifa letu.

3.3. Uanzishwaji wa Ofisi ya Mpokea Malalamiko ya Walipa Kodi "Tax ombudsman"

Mheshimiwa Spika, Kamati imekuwa ikiishauri Serikali kutekeleza mara moja mabadiliko yaliyofanyika kwenye Sheria ya Usimamizi wa Kodi Mwaka 2018 Sura ya 438 na kuanzisha Ofisi ya Mpokea Malalamiko ya Kodi. Hadi sasa Serikali haijaanzisha Ofisi hiyo miaka mitatu tangu Sheria hiyo ipitishwe na Bunge. Kamati inaamini uwepo wa Ofisi hiyo utasaidia kwa kiasi kikubwa kupunguza malalamiko ya Kodi. Aidha, Kamati inaitaka Serikali hadi kufikia mwezi wa nne mwaka 2022 Ofisi hii iwe imeanzishwa.

3.4. Serikali kuimarisha Vitengo vya utafiti wa Sera za Mapato ili kuiwezesha Serikali kuwa na Taarifa za uhakika pindi inapoandaa sera za mapato.

Mheshimiwa Spika, Kuna haja ya msingi ya kuimarisha vitengo vya utafiti wa Sera za Mapato na hasa kodi kwa kuvitengea rasilimali watu na fedha za kutosha ili vitekeleze majukumu yake kikamilifu. Kamati inaamini mabadiliko yanayofanywa mara kwa mara katika sheria za Kodi ni kutokana na kutokuwa na utafiti wa kina katika sera za mapato.

3.5. Serikali ifanye utafiti na tathmini wa misamaha ya kodi endapo inafikia malengo yaliyokusudiwa.

Mheshimiwa Spika, Misamaha ya Kodi ni hatua ya Sera za Mapato ambayo huwa na malengo mbalimbali kama vile kuchochea uzalishaji, kupunguza gharama za huduma au

bidhaa, kugawanya rasilimali na kuchochea ukuaji wa sekta. Hata hivyo malengo tuliyojiwekea katika Mpango wa Miaka mitano misamaha haitakiwi kuzidi asilimia 1 ya pato la Taifa. Hivyo ni wakati sasa umewadia kwa Serikali kufanya Tathmini ya kina ya misamaha yote ya kodi iliyotolewa na kuona endapo misamaha hiyo imefikia malengo yaliyokusudiwa.

4.0. HITIMISHO

Mheshimiwa Spika, naomba kutumia fursa hii kwanza kwa kukushukuru wewe Mheshimiwa Spika kwa kunipa fursa hii ili niweze kuwasilisha taarifa ya maoni ya Kamati kuhusu Muswada wa Mabadiliko ya Sheria Mbalimbali Na 6 mbele ya Bunge lako Tukufu. Pili nimshukuru Mhe Dkt. Tulia Akson, Mb - Naibu Spika kwa ushirikiano wake. Aidha napenda nimshukuru Mhe. Dkt. Mwigulu Lameck Nchemba (Mb), Waziri wa Fedha na Mipango, Mhe. Stephen Byabato (Mb), Naibu Waziri wa Nishati, Mhe. Jaji Dkt. Elieza Feleshi (Mb) Mwanasheria Mkuu wa Serikali kwa ushirikiano wao walioutoa kwa Kamati. Aidha, napenda kuwashukuru Watendaji wote wa Wizara ya Fedha na Mipango, Wizara ya Nishati pamoja na Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali kwa maoni na ushauri wao ulioiwezesha Kamati kuchambua Muswada hadi kufikia hatua hii.

Mheshimiwa Spika, napenda kuwashuruku Wajumbe wa kamati ya Bajeti kwa umakini, umahiri, utulivu na uvumilivu wao wakati wa kipindi chote cha uchambuzi wa Muswada huu, hasa ukizingatia kwamba muda haukuwa rafiki sana. Wajumbe hao ni:

1.	Mhe. Sillo Daniel Baran, Mb	Mwenyekiti
2.	Mhe. Omari Mohamed Kigua, Mb	M/Mwenyekiti
3.	Mhe. Ali Hassan Omar King, Mb	Mjumbe
4.	Mhe. Issa Jumanne Mtemvu, Mb	Mjumbe
5.	Mhe. Oran Manase Njeza, Mb	Mjumbe
6.	Mhe. Josephat Sinkamba Kandege, Mb	Mjumbe
7.	Mhe. Leah Jeremiah Komanya, Mb	Mjumbe
8.	Mhe. Joseph George Kakunda, Mb	Mjumbe
9.	Mhe. Shally Josepha Raymond, Mb	Mjumbe
10.	Mhe. Subira Khamis Mgalu, Mb	Mjumbe
11.	Mhe. Esther Nicholas Matiko, Mb	Mjumbe
12.	Mhe. Jonas William Mbunda, Mb	Mjumbe
13.	Mhe. Luhaga Joelson Mpina, Mb	Mjumbe
14.	Mhe. Mariam Madalu Nyoka, Mb	Mjumbe
15.	Mhe. Juma Hamad Omar, Mb	Mjumbe
16.	Mhe. Kwagilwa Reuben Nhamanilo, Mb	Mjumbe
17.	Mhe. Tarimba Gulam Abbas, Mb	Mjumbe
18.	Mhe. Amina Iddi Mabrouk, Mb	Mjumbe
19.	Mhe. Riziki Said Lulida, Mb	Mjumbe
20.	Mhe. Halima James Mdee, Mb	Mjumbe
21.	Mhe. Zaytun Seif Swai, Mb	Mjumbe
22.	Mhe. Dkt Charles Kimei, Mb	Mjumbe

23. Mhe. Mariam Kisanji, Mb Mjumbe

Mheshimiwa Spika, kwa namna ya pekee naomba kumshukuru Katibu wa Bunge Bi Nenelwa Mwihambi, *ndc* pamoja na watendaji wote wa Ofisi ya Bunge kwa kuiwezesha Kamati kutekeleza majukumu yake ipasavyo. Aidha, kwa namna ya pekee napenda kuishukuru Sekretarieti ya Kamati ya Bajeti ikiongozwa na Ndg. Michael Kadebe, Mkurugenzi wa Idara ya Bajeti kwa kuratibu shughuli za Kamati pamoja na kutoa ushauri wa kitaalamu na hatimaye kukamilika kwa taarifa hii kwa wakati.

Mheshimiwa Spika, naomba kuwasilisha na naunga mkono hoja.

Daniel Sillo Baran, (Mb)

MWENYEKITI

KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YA BAJETI

11 Novemba, 2021